

پیش‌بینی نگرش به اعتیاد دانشجویان بر اساس سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی

مجید عباسی: کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
محمد مهدی شریعت باقری: استادیار، گروه روانشناسی بالینی- تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (* نویسنده مسئول)
dr.mahdi706@yahoo.com

چکیده

کلیدواژه‌ها

نگرش به اعتیاد،
سبک‌های دلبستگی،
طرح‌واره‌های هیجانی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۷

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۱۲/۱۳

زمینه و هدف: پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی نگرش به اعتیاد دانشجویان بر اساس سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر یک تحقیق همبستگی از نوع پیش‌بینی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل دادند. که تعداد ۲۵۰ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه نگرش سنج مواد مخدر (محمدرضایی و همکاران، ۱۳۹۱)، پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال کولینز و رید (۱۹۹۰) و مقیاس طرح‌واره‌های هیجانی (لیهی، ۲۰۰۲) استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به اعتیاد رابطه معنی‌دار منفی و بین سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی با نگرش نسبت به اعتیاد رابطه معنی‌دار مثبت بدست آمد. در طرح‌واره‌های هیجانی بین طرح‌واره‌های نشخوار ذهنی؛ سرزنش و دیدگاه ساده‌انگارانه با نگرش مثبت نسبت به اعتیاد رابطه مثبت معنی‌دار و بین طرح‌واره‌های خودآگاهی هیجانی؛ گناه؛ غیرقابل کنترل بودن؛ قابل درک بودن؛ تلاش برای منطقی بودن؛ سرزنش؛ تلاش برای منطقی بودن؛ ارزش‌های والاتر؛ پذیرش هیجان‌ها و توافق با نگرش نسبت به اعتیاد رابطه معنی‌دار منفی بدست آمد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که ارزش‌های والاتر، نشخوار ذهنی، دلبستگی اجتنابی نزدیک به ۲۰ درصد از تغییرات نگرش مثبت نسبت به اعتیاد را به طور معناداری در دانشجویان تبیین نمایند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش بدست آمده می‌توان گفت سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی نقش مهمی در پیشگیری از گرایش دانشجویان به سوء مصرف مواد مخدر دارد.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Abbasi M, Shariat Bagheri MM. Predicting Students' Attitudes towards Addiction Based on Attachment Styles and Emotional Chemas. Razi J Med Sci. 2023;29(12): 451-460.

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با 3.0 CC BY-NC-SA صورت گرفته است.

Original Article

Predicting Students' Attitudes towards Addiction Based on Attachment Styles and Emotional Schemas

Majid Abbasi: Master of Clinical Psychology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

MohammadMahdi Shariat Bagheri: Assistant Professor, Department of Clinical-Educational Psychology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (*Corresponding Author) dr.mahdi706@yahoo.com

Abstract

Background & Aims: A person's attitude towards drugs is a type of thinking that may be logical or irrational. This type of attitude is often spontaneous, unconscious and permanent and cannot be easily changed. One of the methods that helps an addict to get to know himself is to examine the type of attitude and create a negative attitude towards addiction. Researchers have identified various reasons, including pressure from friends and peers, rebellion against parents, escape from life's adversities, emotional turmoil, alienation or rejection by others, life history, attachment styles and personality traits. Addiction is considered effective. As mentioned, one of the important factors that can have a significant effect on a person's attitude towards addiction is the person's attachment style. Many believe that addiction is a coping mechanism and attachment style can play an important role in the development of addiction, such as addiction to smoking, drugs, alcohol, and the Internet. In general, despite the fact that the student period is a sensitive and risky period and there is a possibility that students will be drawn towards drug use and addiction, modifying students' attitudes towards drugs can help prevent addiction in the university and society. May it be useful. In this regard, the current research intends to investigate the role of attachment styles and emotional schemas in predicting the general attitude towards addiction among students; Therefore, the researcher is looking for an answer to this question: do attachment styles and emotional schemas predict the general attitude towards addiction in students?

Methods: The current research is descriptive (correlation) and survey in terms of its purpose and applied. The statistical population of this research includes all students of Islamic Azad University, Tehran Central Branch in the academic year 2019-2019. available (online method due to the spread of corona disease through virtual networks by distributing the link of the online questionnaire-press online-) participated in the research. The attempt was to select the sample in such a way that all students such as natives and non-natives, girls, boys and different faculties should be present in the research.

Results: After higher values and mental rumination, avoidant attachment has the largest contribution in predicting attitude towards addiction. The correlation coefficient of these three variables with the attitude towards addiction is 0.437, and these three variables have been able to predict nearly 20% of the changes in the attitude towards addiction, which is significant. The weight of avoidant attachment ($B=0.246$) ($t=3.684$) shows that this variable with 99% confidence can, along with variables of higher values and mental rumination, attitude in relation to addiction, in this research sample, explain that if the study sample is generalized to the main population, the weight of avoidant attachment will be 0.246 (Beta), finally, the higher the score of avoidant attachment, the more positive attitude towards addiction. It will

Keywords

Attitude to addiction,
Attachment styles,
Emotional schemas

Received: 07/01/2023

Published: 04/03/2023

be more. Table 3 shows that about 20% of the total variance of attitude towards addiction is explained by higher values and mental rumination, avoidant attachment. Other variables did not have a significant role in predicting positive attitude towards addiction.

Conclusion: The present research was conducted with the aim of predicting students' attitudes towards addiction based on attachment styles and emotional schemas. The results of the regression analysis showed that higher values, mental rumination and avoidant attachment in three steps are able to explain about 20% of the changes in attitudes towards addiction in a meaningful way in students. These schemas cause bias in people's interpretations of events, and these biases manifest themselves in interpersonal psychopathology in the form of misunderstandings, distorted attitudes, false assumptions, unrealistic goals and expectations. When emotional schemas are activated, it negatively causes bias in information. On the other hand, the temptation of materials goes through a process and each of the parts of this process can have a different contribution in speeding up this process, which according to the contribution of each one can prevent the temptation. This cycle starts with an arousing stimulus, and this stimulus, by affecting each part of the process, causes the person to be tempted. Inconsistent emotional schemas such as mental rumination increase temptation in people suffering from substance abuse. Maladaptive emotional schemas, such as being uncontrollable, which mainly refer to the suppression, avoidance and non-acceptance of emotions, prevent emotional processing and lead the person to use ineffective strategies, causing the continuation and intensification of unpleasant emotions.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Abbasi M, Shariat Bagheri MM. Predicting Students' Attitudes towards Addiction Based on Attachment Styles and Emotional Chemas. Razi J Med Sci. 2023;29(12): 451-460.

*This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.

مقدمه

نگرش فرد نسبت به مواد مخدر، نوعی تفکر است که احتمال دارد منطقی یا غیرمنطقی باشد این نوع نگرش اغلب خودبه‌خود، ناهشیار و دائمی است و به راحتی نمی‌توان آن را تغییر داد. یکی از شیوه‌هایی که به معنادار کمک می‌کند تا به شناخت خود برسد، بررسی نوع نگرش و ایجاد نگرش منفی نسبت به اعتیاد است (۱). تفکر و نوع نگرش افراد دچار اعتیاد آن‌ها را به سوی مصرف مجدد سوق می‌دهد یا آن‌ها را برای همیشه از مصرف منصرف می‌کند. پژوهشگران دلایل گوناگون از جمله فشار دوستان و همسالان، طغیان علیه والدین، گریز از ناملایمات زندگی، آشفتگی عاطفی، بیگانگی یا طردشدگی از سوی دیگران (۲). تاریخچه زندگی، سبک‌های دلبستگی و صفات شخصیتی در اعتیاد مؤثر هستند. همانطور که اشاره شد یکی از عوامل مهمی که می‌تواند تأثیر بسزایی در نگرش فرد نسبت به اعتیاد داشته باشد سبک دلبستگی فرد می‌باشد (۳). بسیاری بر این باورند که اعتیاد یک مکانیزم مقابله است و سبک دلبستگی می‌تواند نقش مهمی در توسعه اعتیاد ایفا کند مانند اعتیاد به سیگار، مواد مخدر، الکل و اینترنت (۴). نظریه دلبستگی فرایند شکل‌گیری دلبستگی (پیوند عاطفی) نوزاد به مادر را تشریح کرد و نشان داد که تشکیل چنین پیوندی و تجربه امنیت در چهارچوب این پیوند سنگ بنای تحول و کنش‌وری در افراد غیرمبتلاست (۵). از سوی دیگر تجربه ناایمنی در رابطه با دلبستگی با مشخصه‌های بی‌اعتمادی، آسیب‌پذیری، حساسیت و مشکلات ارتباط همبستگی دارد. بر اساس نظریه دلبستگی، انسان‌ها از نظر بیولوژیکی، مستعد ایجاد پیوندهای قوی با دیگر انسان‌ها هستند که از آن‌ها حمایت و حفاظت احساسی دریافت می‌کنند (۶). سه سبک دلبستگی ایمن، دلبستگی اجتنابی و دلبستگی اضطرابی/دوسوگرا تشخیص داده شد. سبک‌های دلبستگی، روش‌های مواجهه فرد با موقعیت‌های استرس‌زا را متأثر می‌سازد. افراد ایمن ضمن تصدیق موقعیت، به سادگی از دیگران کمک می‌گیرند، نشان برجسته دوسوگراها حساسیت بیش از حد نسبت به عواطف منفی و نگاره‌های دلبستگی است به گونه‌ای که سد راه خودپیروی آن‌ها می‌شود (۷). در طول دوران نوجوانی و جوانی، بازنمایی‌های روابط

دلبستگی را می‌توان به طور مداوم با توسعه روابط صمیمی جدید توسط افراد، تغییر داد (۸). با وجود این که عوامل شروع مصرف مواد ممکن است یک کنجکاوی ساده باشد، عوامل تداوم مصرف اعتیاد می‌تواند با سبک‌های دلبستگی ارتباط داشته باشد. جدایی از منبع ایمنی بخش می‌تواند با گسستگی ارتباط فرد با منبع انسانی اطراف و گرایش او به مصرف مواد برای فرار از ترس‌ها، اضطراب‌ها و ... ارتباط داشته باشد (۹). یافته‌های قبلی نشان می‌دهد که احتمال اینکه سیگاری‌ها از نوع مضطرب باشند بیشتر است. در واقع، جوانانی که تمایل به سیگار کشیدن دارند، تعارضات بیشتری در خانواده خود دارند و بنابراین تحت تأثیر اشیاء خارجی، مانند سیگار برای غلبه بر نیازهای روانی خود قرار دارند (۱۰). بسیاری از نظریه پردازان در حوزه سوء مصرف مواد بر این باورند که مولفه‌های هیجانی در تعیین نگرش به اعتیاد و میزان گرایش افراد به مصرف مواد تأثیرگذارند (۱۱). در گستره متون روان‌شناختی، دو نوع گسترده‌ای از هیجان‌های مجزا وجود دارند: هیجان‌های اساسی و طراح‌های هیجانی. طراح‌های هیجانی به عنوان طرح‌ها، مفاهیم و راهبردهایی هستند که در پاسخ به هیجان‌ها به کار می‌روند (۱۲).

هیجان‌ها، رویدادهایی تجربه‌ای هستند که افراد مختلف، به آن پاسخ‌های متفاوتی می‌دهند. طبق مدل طراح‌های هیجانی، افراد دیدگاه‌های شناختی متفاوتی در باره هیجان‌های خود دارند و در چگونگی پردازش مفهوم هیجان‌های خود باهم تفاوت دارند؛ به عبارت دیگر، در الگوی طراح‌های هیجانی، افراد از نظر تفسیر و ارزیابی‌هایی که از تجربه هیجانی خود به عمل می‌آورند با یکدیگر تفاوت دارند و ممکن است با راهبردهای مختلف مثل، سرکوبی، گریز و اجتناب، تکیه بیش از حد بر اندیشناکی یا راهبردهای دیگر، بکوشند با هیجان‌های خود مقابله کنند (۱۳). طراح‌های هیجانی شامل باورهایی در رابطه با منشأ هیجان‌ها، تفاوت‌ها، طول دوره، جهان‌شمولی، گناه، عدم کنترل، خطر، درک و فهم، نیاز به منطقی بودن و قانونمند بودن هیجان هستند. همچنین، افراد در باره نیاز به بازداری، کنترل، اجتناب، پذیرش، تحمل سردرگمی یا هیجان‌ات، مشکل دارند که باعث افزایش

که به صورت نمونه گیری در دسترس (به روش اینترنتی به سبب شیوع بیماری کرونا از طریق شبکه‌های مجازی با توزیع لینک پرسشنامه آنلاین، پرس آنلاین) در پژوهش شرکت کردند. تلاش بر این بود که نمونه به گونه‌ای انتخاب شود که تمام دانشجویان از قبیل بومی، غیربومی، دختر، پسر و دانشکده‌های مختلف در پژوهش حضور داشته باشند. ابزارهای مورد استفاده در پژوهش حاضر عبارتند از:

پرسشنامه نگرش سنج مواد مخدر: جهت سنجش نگرش نسبت به اعتیاد در دانشجویان از پرسشنامه نگرش سنج مواد مخدر استفاده می‌گردد. این پرسشنامه شامل ۵۰ عبارت است که به صورت مقیاس لیکرت از عدد ۱ به معنای کاملاً مخالفم و عدد ۵ به معنای کاملاً موافقم نمره‌گذاری می‌شود. نمره بیشتر در این مقیاس به معنای نگرش مثبت‌تر نسبت به اعتیاد می‌باشد. این پرسشنامه دارای ۵ خرده مقیاس است که عبارتند از: اثرات فیزیولوژیکی، اثرات روانی، اثرات اجتماعی، علاقه به مصرف (مصرف) و تصورات غیرواقعی (خطرات). هر خرده مقیاس ۱۰ سؤال دارد.

پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال: پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال کولینز و رید (۱۹۹۰) دارای ۱۸ سؤال بوده و هدف آن شامل خودارزیابی از مهارت‌های ایجاد روابط و خودتوصیفی شیوه شکل‌دهی روابط دلبستگی نسبت به چهره‌های دلبستگی نزدیک است. این مقیاس طبق مقیاس لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. این پرسشنامه سه عامل دارد و هر کدام شامل شش ماده است. این زیر مقیاس‌ها عبارتند از: وابستگی (میزانی را که افراد به دیگران اطمینان می‌کنند و به آن‌ها متکی می‌شوند)؛ نزدیک بودن (میزان آسایش فرد در رابطه‌های همراه با صمیمیت و نزدیکی هیجانی)؛ اضطراب (ترس از داشتن رابطه). زیر مقیاس اضطراب با دلبستگی نایمن اضطرابی - دوسوگرا مطابقت دارد و زیر مقیاس نزدیکی بودن یک بعد دوقطبی است که توصیف‌های ایمن و اجتنابی را در مقابل هم قرار می‌دهد. سئوال‌ات از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم از ۱ تا ۵ امتیاز داده می‌شود.

مقیاس طرح‌واره‌های هیجانی: فرم اصلی مقیاس

راهبردهای سازش نایافته مقابله، مثل سوء مصرف مواد می‌شود (۱۴). افراد طرح‌واره‌های متفاوتی در مورد هیجان‌هایشان دارند. طرح‌واره‌های هیجانی منعکس کننده شیوه‌هایی هستند که افراد هیجان‌ها را تجربه می‌کنند و باوری است که آن‌ها به مجرد برانگیخته شدن تجارب هیجانی ناخوشایند در مورد طرح مناسب برای اقدام (یا چگونگی عمل کردن در هنگام برانگیخته شدن تجارب هیجانی ناخوشایند) در ذهن دارند. این مدل در تلاش است تا الگوی هیجان محور را با مدل فراشناختی تلفیق کند (۱۵). یکی از مزایای این الگوی تلفیقی، تشخیص ارزش توجه و ابراز هیجانی در بافت معنایی است که فرد به هیجان‌های خود می‌دهد. واضح است که همه انسان‌ها خشم، اضطراب، ناراحتی یا سایر هیجان‌ها را تجربه می‌کنند، اما تنها افراد کمی هستند که این هیجان‌ها در آن‌ها اختلال شدید یا مزمن هیجانی و عاطفی ایجاد می‌کند. بنابراین می‌توان گفت که طرح‌واره‌های شناختی در مورد تجارب هیجانی ممکن است بر ایجاد و توسعه علائم آسیب شناختی روانی تأثیر بگذارند (۱۶). به طور کلی، با وجود اینکه دوره دانشجویی دوره‌ای حساس و پرخطر است و احتمال دارد دانشجویان به سوی مصرف مواد مخدر و اعتیاد کشیده شوند، اصلاح نگرش دانشجویان نسبت به مواد مخدر می‌تواند در پیشگیری از اعتیاد در دانشگاه و جامعه کارآمد باشد. در این راستا، پژوهش حاضر در نظر دارد تا به بررسی نقش سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی در پیش‌بینی نگرش کلی نسبت به اعتیاد در بین دانشجویان بپردازد؛ بنابراین، محقق به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی نگرش کلی نسبت به اعتیاد را در دانشجویان پیش‌بینی می‌کنند؟

روش کار

پژوهش حاضر از نظر ماهیت توصیفی (همبستگی) و پیمایشی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ می‌باشد. نمونه پژوهش ۲۵۰ نفر از دانشجویان

می‌شود میانگین نمرات سبک دلبستگی ایمن (۱۹/۷۵)، سبک دلبستگی دو سوگرا (۱۶/۹۱) و سبک دلبستگی اجتنابی (۱۷/۶۴) می‌باشد. در مولفه‌های طرحواره‌های هیجانی نیز میانگین نشخوار ذهنی (۸/۰۳)؛ خودآگاهی هیجانی (۹/۸۶)؛ گناه (۶/۲۵)؛ ابراز احساسات (۷/۳۲)؛ غیر قابل کنترل بودن (۷/۸۱)؛ تایید طلبی از دیگران (۵/۹۹)؛ قابل درک بودن (۱۰/۳۷)؛ سرزنش (۵/۰۴)؛ تلاش برای منطقی بودن (۱۱/۶۱)؛ دیدگاه ساده انگارانه (۷/۲۲)؛ ارزش‌های والاتر (۹/۱۷)؛ پذیرش هیجان‌ها (۱۱/۹۸) و توافق (۹/۱۷) می‌باشد. همچنین میانگین نمره نگرش به اعتیاد در دانشجویان (۱۱۶/۸۶) می‌باشد. نتایج همبستگی پیرسون نشان داد بین سبک دلبستگی ایمن (۰/۲۲) با نگرش نسبت به اعتیاد رابطه معنی‌دار منفی بدست آمد ($P < 0/01$). همچنین بین سبک دو سوگرا (۰/۱۵) با نگرش مثبت نسبت به اعتیاد رابطه معنی‌دار مثبت در سطح معنی‌دار ۰/۰۵ و بین سبک اجتنابی (۰/۲۷) با نگرش مثبت نسبت به اعتیاد رابطه معنی‌دار مثبت در سطح ۰/۰۱ بدست آمد ($P < 0/01$). بر این اساس بین طرحواره‌های هیجانی

طرح‌واره‌های هیجانی (۲۰۰۲) دارای ۵۰ سوال است و در مقیاس ۶ درجه‌ای نمره گذاری می‌شود. این مقیاس دارای ابعاد زیر می‌باشد: اعتبار بخشی، قابل درک بودن، احساس گناه، دیدگاه ساده انگارانه درباره هیجان، ارزش‌های برتر، کنترل ناپذیری، بی‌حسی هیجانی (در نسخه فارسی حذف شده است)، خردگرایی، تداوم (در نسخه فارسی حذف شده است)، توافق، پذیرش، ابراز هیجانی، سرزنش و نشخوار فکری. همچنین در نسخه فارسی، عاملی به عنوان خودآگاهی هیجانی اضافه گردیده است. لیهی همسانی درونی این مقیاس را ۰/۸۱ گزارش کرده است.

به منظور بررسی رابطه بین طرحواره‌های هیجانی و سبک‌های دلبستگی با نگرش به اعتیاد در دانشجویان از تحلیل همبستگی به شیوه پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای سبک‌های دلبستگی، طرحواره‌های هیجانی و نگرش به اعتیاد در دانشجویان مشاهده می‌شود. همانگونه که مشاهده

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی متغیرهای سبک‌های دلبستگی، طرحواره‌های هیجانی و نگرش به اعتیاد در دانشجویان

متغیر	خزده مقیاس	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
سبک‌های دلبستگی	سبک ایمن	۱۹/۷۵	۳/۸۴	۰/۱۲۶	۰/۶۱۷
	سبک دو سوگرا	۱۶/۹۱	۳/۷۹	۰/۴۳۰	۱/۰۴۴
	سبک اجتنابی	۱۷/۶۴	۳/۷۱	۰/۵۳۷	۱/۲۳
طرحواره‌های هیجانی	نشخوار ذهنی	۸/۰۳	۱/۱۰	-۰/۲۳	۰/۵۵
	خودآگاهی هیجانی	۹/۸۶	۲/۵۵	۰/۳۶	۱/۳۶
	گناه	۶/۲۵	۱/۳۶	۰/۹۱	۰/۵۰
	ابراز احساسات	۷/۳۲	۲/۵۰	۰/۴۲	۰/۸۷
	غیرقابل کنترل بودن	۷/۸۱	۲/۸۲	۰/۳۷	۰/۴۴
	تایید طلبی از دیگران	۵/۹۹	۱/۴۴	۰/۲۰	۰/۵۱
	قابل درک بودن	۱۰/۳۷	۲/۸۷	۰/۴۰	۰/۳۷
	سرزنش	۵/۰۴	۱/۲۲	۰/۲۵	۱/۰۳
	تلاش برای منطقی بودن	۱۱/۶۱	۳/۳۷	۰/۵۵	۱/۴۴
	دیدگاه ساده انگارانه	۷/۲۲	۲/۲۷	۰/۸۵	۰/۳۵
	ارزش‌های والاتر	۹/۱۷	۲/۸۳	۰/۲۹	۰/۸۱
	پذیرش هیجان‌ها	۱۱/۹۸	۳/۳۴	۰/۴۷	۱/۱۰
	توافق	۹/۱۷	۲/۹۵	۰/۴۰	۰/۳۷
نگرش نسبت به اعتیاد		۱۱۶/۸۶	۱۴/۹۹	۰/۶۵	۱/۰۳

جدول ۲- تحلیل رگرسیون چندمتغیری گام به گام در تعیین سهم متغیرهای پیش بین نگرش به اعتیاد

متغیرپیش بین	R	R ²	B	SEB	β	t	p	F	Sig	VIF
ارزش‌های والاتر	۰/۲۹۵	۰/۰۸۷	-۳/۸۴۱	۰/۸۹۰	-۰/۲۹۵	-۴/۳۱۵	۰/۰۰۱	۱۸/۶۱۷	۰/۰۰۱	۱
نشخوار ذهنی	۰/۳۶۶	۰/۱۳۴	۳/۹۷۶	۱/۲۱۹	۰/۲۲۵	۳/۲۶۳	۰/۰۰۱	۱۵/۰۸۹	۰/۰۰۱	۱/۰۶۸
دلبستگی اجتنابی	۰/۴۳۷	۰/۱۹۱	۴/۰۳۷	۱/۰۹۶	۰/۲۴۶	۳/۶۸۴	۰/۰۰۱	۱۵/۲۳۱	۰/۰۰۱	۱/۰۶۶

بین ۱/۰۰ تا ۱/۲۳۲ می‌باشد که نشانگر عدم وجود چندهم خطی است. بنابراین می‌توان گفت که در تحقیق حاضر بین متغیرهای پیش بین هم‌خطی چند گانه وجود ندارد. یکی دیگر از پیش فرض‌های استفاده از رگرسیون استقلال خطاها می‌باشد. مقدار دوربین واتسون ۱/۹۳۱ بود که مقادیر بدست آمده کمتر از ۲ می‌باشد که نشان می‌دهد که مفروضه استقلال خطاها برقرار است. بنابراین فرض همبستگی پس ماندها نیز رد می‌شود.

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود در گام اول متغیری که بیشترین رابطه را با متغیر ملاک (نگرش به اعتیاد) داشته است، ارزش‌های والاتر است که وارد معادله گردیده است. ضریب همبستگی این متغیر با نگرش به اعتیاد ۰/۲۹۵ می‌باشد که این متغیر توانسته است ۸ درصد از تغییرات نگرش نسبت به اعتیاد را پیش بینی کند که این مقدار معنی دار است. وزن متغیر ارزش‌های والاتر (B=-۰/۲۹۵) (t=-۴/۳۱۵) نشان می‌دهد که این متغیر با اطمینان ۹۹٪ می‌تواند درکنار دیگر متغیرها تغییرات نگرش نسبت به اعتیاد را در این نمونه پژوهشی تبیین کند که در صورت تعمیم نمونه مورد مطالعه به جامعه اصلی وزن ارزش‌های والاتر ۰/۲۹ خواهد بود، در نهایت اینکه هر چه نمره ارزش‌های والاتر بالاتر باشد نگرش مثبت نسبت به اعتیاد کمتر خواهد بود. در گام دوم بعد از ارزش‌های والاتر، نشخوار ذهنی وارد معادله شده است ضریب همبستگی این دو متغیر با نگرش نسبت به اعتیاد ۰/۳۶۶ می‌باشد که این دو متغیر توانسته‌اند بیش از ۱۳ درصد از تغییرات نگرش نسبت به اعتیاد را پیش بینی کنند که این مقدار معنی دار است. وزن متغیر نشخوار ذهنی (B=۰/۲۲۵) (t=۳/۲۶۳) نشان می‌دهد که این متغیر با اطمینان ۹۹٪ می‌تواند درکنار متغیر ارزش‌های والاتر، نگرش نسبت به اعتیاد را در این نمونه پژوهشی تبیین کند که در صورت تعمیم

نشخوار ذهنی (۰/۲۹)؛ سرزنش (۰/۱۷) و دیدگاه ساده انگارانه (۰/۲۶) با نگرش مثبت نسبت به اعتیاد رابطه مثبت معنی دار وجود دارد. بین خودآگاهی هیجانی (۰/۲۷-)؛ گناه (۰/۲۴-)؛ غیرقابل کنترل بودن (۰/۲۷-)؛ قابل درک بودن (۰/۲۶-)؛ تلاش برای منطقی بودن (۰/۳۷)؛ سرزنش (۰/۱۷)؛ تلاش برای منطقی بودن (۰/۲۷-)؛ ارزش‌های والاتر (۰/۲۹-)؛ پذیرش هیجان‌ها (۰/۲۵-) و توافق (۰/۲۸-) با نگرش نسبت به اعتیاد رابطه معنی داری منفی بدست آمد (P<۰/۰۵). همانطور که مشاهده می‌شود بین ابراز احساسات (۰/۰۱) و تایید طلبی از دیگران (۰/۰۹) رابطه معنی داری وجود نداشت (P>۰/۰۱).

به منظور تعیین سهم سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی در پیش بینی نگرش به اعتیاد دانشجویان از تحلیل رگرسیون چندمتغیری به روش گام به گام استفاده گردید. اما پیش از استفاده تحلیل رگرسیون، پیش فرض‌های استفاده از آن مورد آزمون قرار گرفت. آزمون کالموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها، آزمون دوربین واتسون برای بررسی استقلال خطاها، آزمون هم خطی با دو شاخص ضریب تحمل و عامل تورم واریانس انجام شد. نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش معنی دار نبود و فرض صفر مبنی بر نرمال بودن داده‌ها مورد تایید قرار می‌گیرد و متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمالی می‌باشند. با تعیین آماره تولرانس (اغماض) برای تمامی متغیرهای پیش بین از طریق انجام تحلیل رگرسیون در حالتی که متغیرهای دیگر بر آن متغیر برگشت داده شدند، مشخص شد که آماره تولرانس درپیش بینی نگرش مثبت به اعتیاد در تحقیق حاضر است که در واقع حاکی از عدم هم‌خطی و نیز حاکی از ثبات مدل رگرسیون است. همچنین عامل برافراشتگی واریانس برای تمامی متغیرهای پیش بین

نمونه مورد مطالعه به جامعه اصلی وزن متغیر نشخوار ذهنی $0/225$ (Beta) خواهد بود. در گام سوم بعد از ارزش‌های والاتر و نشخوار ذهنی، دلبستگی اجتنابی بیشترین سهم را در پیش بینی نگرش نسبت به اعتیاد دارد. ضریب همبستگی این سه متغیر با نگرش نسبت به اعتیاد $0/437$ می‌باشد که این سه متغیر توانسته‌اند نزدیک به ۲۰ درصد از تغییرات نگرش نسبت به اعتیاد را پیش بینی کنند که این مقدار معنی‌دار است. وزن دلبستگی اجتنابی ($B=0/246$) ($t=3/684$) نشان می‌دهد که این متغیر با اطمینان ۹۹٪ می‌تواند در کنار متغیرهای ارزش‌های والاتر و نشخوار ذهنی، نگرش نسبت به اعتیاد را در این نمونه پژوهشی تبیین کند که در صورت تعمیم نمونه مورد مطالعه به جامعه اصلی وزن دلبستگی اجتنابی ($Beta$) $0/246$ خواهد بود، در نهایت اینکه هر چه نمره دلبستگی اجتنابی بالاتر باشد نگرش مثبت نسبت به اعتیاد بیشتر خواهد بود. جدول ۳ گویای این موضوع است که حدود ۲۰٪ کل واریانس نگرش نسبت به اعتیاد از طریق ارزش‌های والاتر و نشخوار ذهنی، دلبستگی اجتنابی تبیین می‌شود. سایر متغیرها نقش معنی‌داری در پیش بینی نگرش مثبت نسبت به اعتیاد نداشتند.

پژوهش حاضر با هدف پیش بینی نگرش به اعتیاد دانشجویان بر اساس سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های هیجانی انجام شد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که ارزش‌های والاتر، نشخوار ذهنی و دلبستگی اجتنابی در سه گام قادر هستند حدود ۲۰ درصد از تغییرات نگرش به اعتیاد را به طور معنادار در دانشجویان تبیین نمایند. نتیجه به دست آمده در خصوص با مطالعه کاپرلی (Caprilli) و همکاران (۲۰۰۷) هم‌سویی داشت (۱۶). در تبیین این یافته باید گفت وجود طرح‌واره‌های هیجانی از طریق مختل کردن عملکرد شناختی افراد احتمال گرایش آن‌ها به مصرف مواد مخدر را تا حد زیادی افزایش می‌دهد. در تبیین نتایج می‌توان گفت که طرح‌واره‌های هیجانی با حوادث منفی و فشارهای روانی زندگی تعامل دارند. طرح‌واره‌های هیجانی منفی مکانیسم‌های ناکارآمدی هستند که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم به

پیشانی روانشناختی می‌انجامد (۱). این طرح‌واره‌ها موجب سوگیری در تفسیرهای افراد از رویدادها می‌شوند و این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی میان فردی به صورت سوء تفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف شده، گمان‌های نادرست، هدف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه خود را نشان می‌دهند. زمانی که طرح‌واره‌های هیجانی فعال می‌شود به طور منفی موجب سوگیری در اطلاعات می‌شود (۳). از سوی دیگر و سوسه مواد یک فرایندی را سپری می‌کند و هر یک از بخش‌های این فرایند می‌توانند سهم متفاوتی در تسریع این فرایند داشته باشند که با توجه به سهم هر یک می‌توان از و سوسه جلوگیری به عمل آورد. این چرخه با یک محرک برانگیزاننده آغاز می‌شود و این محرک با تاثیر بر هر یک از قسمت‌های فرایند سبب می‌شود که فرد به سمت و سوسه سوق یابد. طرح‌واره‌های هیجانی ناسازگار مانند نشخوار ذهنی باعث افزایش و سوسه در افراد مبتلا به سوء مصرف مواد می‌شود (۱۰). طرح‌واره‌های هیجانی ناسازگارانه، مانند غیرقابل کنترل بودن که عمدتاً به سرکوب، اجتناب و عدم پذیرش هیجانات اشاره دارند، از پردازش هیجانی جلوگیری می‌کنند و با سوق دادن فرد به استفاده از راهبردهای ناکارآمد، باعث تداوم و تشدید هیجانات ناخوشایند می‌شوند. بنابراین این طرح‌واره می‌تواند در توسعه اختلالات هیجانی و از جمله و سوسه نقش داشته باشد (۸). در خصوص نقش سبک دلبستگی اجتنابی در نگرش مثبت نسبت به اعتیاد باید گفت افرادی دارای سبک دلبستگی اجتنابی و ناایمن مشکلات رفتاری بیشتری دارند و همچنین گرایش آن‌ها به سمت آسیب‌های اجتماعی از جمله مواد مخدر بیشتر است. در تبیین این یافته می‌توان گفت احتمالاً جستجوی حمایت اجتماعی هنگام مواجهه با استرس در افراد با سبک دلبستگی اجتنابی احتمال گرایش به مصرف مواد را افزایش می‌دهد (۹).

بی‌توجهی مادر نسبت به فرزند باعث می‌شود افراد به امور و اشیاء بیرونی وابستگی پیدا کنند و گرایش به مصرف مواد یا الکل برای مقابله با استرس‌های هیجانی در این افراد بیشتر است. در حالی که افراد با سبک دلبستگی ایمن از جلب حمایت‌های اجتماعی برای

برقراری ارتباط موجب می شود فرد در جستجوی پایگاه ایمنی بخش باشد (۴).

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر محدودیت های مربوط به جامعه آماری این پژوهش که محدود به شهر تهران بود که تعمیم پذیری نتایج بدست آمده را محدود می کند. مطابق با نتایج پژوهش به نظر می رسد با پی بردن به نگرش افراد در زمینه سوء مصرف مواد می توان از گرایش آن ها به سوء مصرف مواد جلوگیری کرد افرادی که نمره بالاتری در مقیاس نگرش سنج کسب می کنند نگرش مثبت تری نسبت به اعتیاد و سوء مصرف مواد دارند؛ در نتیجه با فراهم آمدن شرایط زمینه ساز، و آشکار احتمال گرایش آن ها به سوء مصرف مواد زیاد است. پیشنهاد می شود این نگرش سنج را در دانشگاه ها برای شناسایی افراد مستعد گرایش به سوء مصرف مواد استفاده کرد و به طور خاصی در دوران دانشجویی بر آن ها نظارت نمود و حتی با برگزاری کارگاه های آموزشی در زمینه مهارت زندگی و سوء مصرف مواد به این افراد نگرش آن ها را نسبت به اعتیاد تغییر داد.

نتیجه گیری

با توجه به نتایج پژوهش بدست آمده می توان گفت سبک های دلبستگی و طرحواره های هیجانی نقش مهمی در پیشگیری از گرایش دانشجویان به سوء مصرف مواد مخدر دارد.

References

1. Narod SA. Which Genes for Hereditary Breast Cancer? *N Engl J Med.* 2021;384(5):471-473.
2. Hu C, Hart SN, Gnanaolivu R, Huang H, Lee KY, Na J, et al. A Population-Based Study of Genes Previously Implicated in Breast Cancer. *N Engl J Med.* 2021;384(5):440-451.
3. Foulkes WD. The ten genes for breast (and ovarian) cancer susceptibility. *Nat Rev Clin Oncol.* 2021;18(5):259-260.
4. Arts-de Jong M, de Bock GH, van Asperen CJ, Mourits MJ, de Hullu JA, Kets CM. Germline BRCA1/2 mutation testing is indicated in every patient with epithelial ovarian cancer: A systematic review. *Eur J Cancer.* 2016;61:137-45.

مقابله با این موقعیت ها کمک می گیرند (۴). سبک های دلبستگی به عنوان یک عامل تحولی، نقش تعیین کننده و مهمی در رشد گرایش های شخصیتی دارد. نبود تعامل مثبت و مناسب بین مادر و کودک در دوران کودکی و محرومیت های عاطفی، پاسخ گو نبودن والدین و اعتماد کم به آن ها، فاصله زیاد بین مادر و فرزند، احساس خصومت و عدم مراقبت کافی در دوران کودکی، که همگی از نشانه های رفتاری والدین نایمن است، افراد را به سمت مصرف مواد سوق می دهد. در زیر نقش راهبردهای جبرانی کودکان نایمن را به عنوان یک عامل خطر در سلامت روانی برجسته ساخته است (۱۲). احتمال همراهی تجربه عواطف منفی، مهارت های مقابله ای ضعیف، مکانیزهای رشد نایافته، سبک شناختی معیوب، تعارض درون روانی و بین شخصی با سبک دلبستگی نایمن بیشتر است و این عوامل ممکن است احتمال سوء مصرف مواد را افزایش دهند. به نظر می رسد که مشکلات ذکر شده در افراد نایمن آن ها را بیشتر از افراد ایمن در معرض خطر سوء مصرف مواد به عنوان یک مکانیزم خود درمانی جهت تعدیل و فرونشانی عواطف و تحارب منفی قرار دهد (۶). از سوی دیگر افراد دارای سبک دلبستگی اجتنابی و نایمن، به طور اجباری تمایل به مجاورت با دیگران دارند و به شدت نسبت به نشانه های طرد و ترک شدن حساس اند. این افراد تصویر منفی از خود و تصویر مثبت از دیگران دارند (۲). افراد دارای دلبستگی اجتنابی به دلیل روابط بین فردی ناکارآمد و نیز عدم احساس توانمندی تنش بیشتری را تجربه می کنند، ممکن است برای تسکین خود به مصرف مواد مخدر و الکلیم و سیگار کشیدن روی آورند (۱۱). افراد دارای دلبستگی اجتنابی همواره از نوعی پریشانی رنج می برند. این افراد در رویارویی با موقعیت جدید، پریشان شده و هیجانات منفی نشان می دهند و ممکن است برای رهایی از حالات ناخوشایند خود به شیوه های تنظیم هیجانی غیر موثر از جمله مصرف مواد پناه ببرند (۲). در واقع اگر افراد با دلبستگی اجتنابی را افرادی بدانیم که دارای اعتماد به نفس پایین و اضطراب هستند، برای این افراد قرار گرفتن در یک رابطه اطمینان بخش مشکل است و عدم موفقیت در

5. Speight B, Tischkowitz M. When to Consider Risk-Reducing Mastectomy in BRCA1/BRCA2 Mutation Carriers with Advanced Stage Ovarian Cancer: a Case Study Illustrating the Genetic Counseling Challenges. *J Genet Couns.* 2017;26(6):1173-1178.
6. Shi H, You Z, Guo Y. (Mutation of breast cancer susceptibility gene in ovarian cancer and its clinical significance). *Zhonghua Fu Chan Ke Za Zhi.* 1998;33(11):676-8.
7. Konstantinopoulos PA, Norquist B, Lacchetti C, Armstrong D, Grisham RN, Goodfellow PJ, et al. Germline and Somatic Tumor Testing in Epithelial Ovarian Cancer: ASCO Guideline. *J Clin Oncol.* 2020;38(11):1222-1245.
8. Maindet C, Burnod A, Minello C, George B, Allano G, Lemaire A. Strategies of complementary and integrative therapies in cancer-related pain-attaining exhaustive cancer pain management. *Support Care Cancer.* 2019;27(8):3119-3132.
9. Deng G. Integrative Medicine Therapies for Pain Management in Cancer Patients. *Cancer J.* 2019;25(5):343-348.
10. Giannitrapani KF, Holliday JR, Miake-Lye IM, Hempel S, Taylor SL. Synthesizing the Strength of the Evidence of Complementary and Integrative Health Therapies for Pain. *Pain Med.* 2019;20(9):1831-1840.
11. Running A, Seright T. Integrative oncology: managing cancer pain with complementary and alternative therapies. *Curr Pain Headache Rep.* 2012;16(4):325-31.
12. Snyder M, Wieland J. Complementary and alternative therapies: what is their place in the management of chronic pain? *Nurs Clin North Am.* 2003;38(3):495-508.
13. Wright J, Adams D, Vohra S. Complementary, holistic, and integrative medicine: music for procedural pain. *Pediatr Rev.* 2013;34(11):e42-6.
14. Aydin D, Sahiner NC. Effects of music therapy and distraction cards on pain relief during phlebotomy in children. *Appl Nurs Res.* 2017;33:164-168.
15. Nguyen TN, Nilsson S, Hellström AL, Bengtson A. Music therapy to reduce pain and anxiety in children with cancer undergoing lumbar puncture: a randomized clinical trial. *J Pediatr Oncol Nurs.* 2010;27(3):146-55.
16. Caprilli S, Anastasi F, Grotto RP, Scollo Abeti M, Messeri A. Interactive music as a treatment for pain and stress in children during venipuncture: a randomized prospective study. *J Dev Behav Pediatr.* 2007;28(5):399-403.